

## III

*(Ettevalmistavad aktid)*

## EUROOPA KESKPANK

## EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

18. juuli 2018,

**seoses ettepanekuga õiguse kohta, mida kohaldatakse nõuete loovutamise kehtivusele kolmandate isikute suhtes****(CON/2018/33)**

(2018/C 303/02)

**Sissejuhatus ja õiguslik alus**

12. märtsil 2018 võttis Euroopa Komisjon vastu ettepaneku, mis käsitleb määrust õiguse kohta, mida kohaldatakse nõuete loovutamise kehtivusele kolmandate isikute suhtes (edaspidi „ettepandud määrus“) <sup>(1)</sup>. Euroopa Keskpank (EKP) leiab, et ettepandud määrus jääb tema pädevusse, mistõttu otsustati kasutada oma arvamuse esitamise õigust Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi alusleping) artikli 127 lõike 4 teise lause ja artikli 282 lõike 5 kohaselt.

EKP arvamuse andmise pädevus põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõikel 4 ja artikli 282 lõikel 5, kuna ettepandud määruse sätted mõjutavad a) Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) rahapoliitika rakendamise põhiülesannet aluslepingu artikli 127 lõike 2 kohaselt, kuna ettepandud määrus mõjutab EKPSi keskpankade huve seoses eurosüsteemi krediidioperatsioonide tagatise seadmisega; ja b) Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) kaasabi finantssüsteemi stabiilsusega seotud poliitika tõrgeteta teostamisele pädevate asutuste poolt aluslepingu artikli 127 lõike 5 kohaselt. EKP nõukogu on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

**1. Üldised märkused**

1.1. Nõuete loovutamine on vahend, mille kaudu finantsturu osalised saavad oma äritegevuseks vajalikku likviidsust ja/või juurdepääsu krediidile. Praegu on nõuete loovutamise asjaõiguslikud tagajärjed reguleeritud riikide seadustega, mis on liikmesriigiti erinevad. Eelkõige pangalaenudeks olevate nõuete puhul, kuigi teatavad sisulised aspektid on harmoneeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/47/EÜ, <sup>(2)</sup> reguleerivad nende loovutamist ja nendega seotud tagatisõigusi endiselt riikide õigusaktid <sup>(3)</sup>. Ilma harmoneerimiseta ei ole Euroopa Liidu majandus-subjektidel võimalik teada, milliseid nõudeid kohaldatakse nõude kehtivale loovutamisele või selle tagatiseks seadmisele piiriüleste tehingute puhul <sup>(4)</sup>. Samuti, kuigi teatav harmoneerimine on saavutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 593/2008 <sup>(5)</sup> artikliga 14, ei sätesta see, millist seadust kohaldatakse nõuete loovutamise asjaõiguslike tagajärgede suhtes <sup>(6)</sup>. Ebakindlus piiriüleste nõuete loovutamise suhtes kohaldatava õiguse osas tekitab

<sup>(1)</sup> COM(2018) 96 final.

<sup>(2)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/47/EÜ, 6. juuni 2002, finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43).

<sup>(3)</sup> Direktiivi 2002/47/EÜ artikli 3 lõige 1 lubab liikmesriikidel säilitada riigi reeglid finantstagatiskokkuleppe seadmise, kehtivuse, sõlmimise, prioriteetsuse, täitmisele pööratavuse või tõenduskõlblikkuse osas või finantstagatise andmisel enne direktiivi 2002/47/EÜ vastuvõtmist kehtinud finantstagatiskokkuleppe alusel.

<sup>(4)</sup> Ettepandud määruse seletuskiri märgib õigesti, et „selgus küsimuses, kellele kuulub nõue pärast selle piiriülest loovutamist, on oluline finantsturgude osaliste, aga ka reaalmajanduse jaoks.“ (vt p 8).

<sup>(5)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 593/2008, 17. juuni 2008, lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“) (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6).

<sup>(6)</sup> See kehtib vaatamata määruse (EÜ) nr 593/2008 põhjendusele 38, mille kohaselt vabatahtliku nõudeõiguse ülemineku puhul kohaldatakse artikli 14 lõiget 1 ka omandiaspektidele senise võlausaldaja ja uue võlausaldaja vahel.

finantsturu osalistele nii õiguslikke kui ka finantsrisike, mille leevendamine suurendab finantstehingute kulu ja keerukust, kui nõudeid tuleb realiseerida loovutaja maksejõuetuse olukorras. Ebaselgus piiriülesele nõuete ülekandmisel kohaldatava asjaõiguse osas võib loovutamist vähendada, mille puhul finantsturu osalisel jäävad ärivõimaluste taotlemisel ilma juurdepääsust krediidile.

- 1.2. EKP märgib, et ettepanud määrusega soovitakse lahendada probleemi, millist õigust kohaldada nõuete loovutamise kehtivusele kolmandate isikute suhtes ning kolmandate isikute nõuete suhtes loovutamise esemele. Ettepanud määrusega soovitakse kehtestada jurisdiktsiooni määramise reeglid eespool osutatud asjaolude korral, täiendades määruse (EÜ) nr 593/2008 artiklit 14, mis neid konkreetseid aspekte ei käsitle. See aitab kaasa piiriülestele investeeringutele, mis on kooskõlas eesmärkidega, mida taotletakse liidu poolt kapitaliturgude liidu kaudu ja millele eurosüsteem on juba varem osutanud <sup>(1)</sup>.

## 2. Konkreetsete märkused

- 2.1. Ettepanud määruse üldreegli kohaselt kohaldatakse nõuete loovutamise kehtivusele kolmandate isikute suhtes loovutaja hariliku viibimiskoha õigust. EKP märgib, et määruse (EÜ) nr 593/2008 artikkel 14 osutab mõne aspekti osas loovutamislepingu õigusele ja mõne aspekti osas loovutatud nõude õigusele. Ettepanud määruse üldreegel osutab kolmandale, s.o loovutaja jurisdiktsioonile. Kuigi see on õiguslikult võimalik, on ettepanud reeglil mõned puudused, eelkõige olukorras, kui krediitnõudeid kasutatakse finantstagatisena direktiivi 2002/47/EÜ artikli 1 lõike 4 punkti a mõistes. Seda põhjusel, et viide kolmanda jurisdiktsiooni õigusele suurendab tagatise võtjate õiguslike hoolsusmeetmete koormust, kui krediitnõuded, s.o pangalaenu, on koondatud tagatiseks piiriülesele.
- 2.2. Ettepanud määruse seletuskirja kohaselt on 22 % eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonide tagatud krediitnõuete tagatise suurus 380 miljardit eurot 2017. aasta teises kvartalis, millest umbes 100 miljardit eurot olid piiriüleseid krediitnõudeid <sup>(2)</sup>. Kuna ettepanud määrus puudutab keskpankade kui tagatise võtjate, s. t nõuete vastuvõtjate, huve, soovib EKP nõukogul kaaluda ettepanud määruse artikli 4 lõikes 2 (mille eesmärgiks on kehtestada teatavates olukordades finantsvaldkonnas erirežiim nõuetele õiguse kohaldamiseks) täpsustust, mille kohaselt nõuete suhtes kohaldatav õigus kehtiks ka nõuete loovutamise kehtivusele kolmandate isikute suhtes, st pangalaenu suhtes.
- 2.3. EKP osutab Euroopa Liidu kollisiooninormile direktiivi 2002/47/EÜ artiklis 9, mille kohaselt kohaldatakse piiriüleste registreeritud väärtpaberite suhtes ühe jurisdiktsiooni õigust, milleks on halduri kaudu hoitavate väärtpaberite konto jurisdiktsioon. Selle normi eesmärgiks on lihtsustada piiriülesteid väärtpaberite finantstagatiste tehinguid ja see peegeldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ <sup>(3)</sup> artikli 9 lõikes 2 sisalduvat Euroopa õiguse normi, mille kohaselt kohaldatakse ainult konto suhtes asjakohast õigust. Selles osas märgib EKP, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/44/EÜ <sup>(4)</sup> vastuvõtmisel ei muudetud direktiivi 2002/47/EÜ artiklit 9 krediitnõuete (st pangalaenu) hõlmamiseks, kuna määruse (EÜ) nr 593/2008 artikli 14 sisu oli alles kaalumisel. Võttes arvesse Euroopa Liidu õigust, eelkõige direktiivi 2002/47/EÜ artiklit 9 ja direktiivi 98/26/EÜ artikli 9 lõiget 2,

<sup>(1)</sup> Vt Euroopa Komisjoni „Roheline raamat - Kapitaliturgude liidu loomine“ (COM(2015) 63 final, Brüssel, 18.2.2015). Vt ka Euroopa Keskpanga „Building a Capital Markets Union – Eurosystem contribution to the European Commission’s Green Paper, 2015“.

<sup>(2)</sup> Vt ettepanud määruse seletuskirja lk 2 ja joonealune märkus 10. Tuleb märkida, et 2017. aasta teise kvartali lõpus oli krediitnõuete tagatud ja piiriülesele mobiliseeritud eurosüsteemi krediitoperatsioonide maht viidatud oluliselt väiksem.

<sup>(3)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/26/EÜ, 19. mai 1998, arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 45).

<sup>(4)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/44/EÜ, 6. mai 2009, millega muudetakse direktiivi 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides ja direktiivi 2002/47/EÜ finantstagatisekohaldamise kohta seoses omavahel ühendatud süsteemide ja krediitnõuete (ELT L 146, 10.6.2009, lk 37).

oleks põhjendatud krediitnõuete osas määratleda üks jurisdiktsioon, nagu seda on tehtud registreeritud väärtpaberite suhtes. Võttes arvesse määruse (EÜ) nr 593/2008 artikli 14 lõiget 1 ja ettepannud määruse artikli 4 lõiget 2, oleks kõige tõhusam viis krediitnõuete suhtes kohaldatavate õigusnormide arvu minimeerimiseks osutada ka pangalaenu osas loovutatud nõuete õigusnormidele. Sellega saavutatakse tagatisena mobiliseeritud pangalaenu osas õiguskindlus ja lihtsus, mis on samaväärne väärtpaberite tagatistehingutega.

- 2.4. Ettepannud määruse seletuskirjas märgitakse, et kollisiooninormid ühelt poolt ettepannud määruses ja teiselt poolt direktiivis 2002/47/EÜ, direktiivis 98/26/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2001/24/EÜ<sup>(1)</sup> ei kattu, kuna esimest kohaldatakse nõuetele ja viimaseid registreeritud väärtpaberitele ja instrumentidele, mille kehtivus ja ülekandmine sõltub registrikandest, kontost või keskdepositooriumist<sup>(2)</sup>. Siiski rõhutab EKP veel kord direktiivi 2002/47/EÜ olulisust eurosüsteemile krediitnõuete vastuvõtmisel eurosüsteemi krediidioperatsioonide tagatisena. EKP märgib, et direktiivi 2002/47/EÜ muudeti direktiiviga 2009/44/EÜ konkreetsel eesmärgil, et keskpangad saaksid kasutada krediitnõudeid tagatisena. EKP võttis nende muudatuste osas vastu arvamuse,<sup>(3)</sup> milles käsitleb krediitnõuete õigusnormide ühtlustamatust erinevates ELi jurisdiktsioonides ja rõhutas, et „Eurosüsteemile oleks väga tähtis, et direktiiviga 2002/47/EÜ kehtestatud korra raames saaks kasutada tagatisena krediitnõudeid, mis hõlbustaks seda liiki vara mitteformaalset ja tõhusat tehingutes kasutamist, eriti elektrooniliste kanalite kaudu ja muu hulgas piiriülestes kogumites.“
- 2.5. Kuigi ettepannud määrus käsitleb ainult kollisiooninorme, mitte materiaalõiguslikke aspekte, soovib EKP rõhutada oma varasemaid märkusi, mis puudutasid keskpangale tagatisena antavate krediitnõuete mobiliseerimisest tulenevat riski nii euroala jurisdiktsioonides kui ka liidus tervikuna, st riski, et kolmandatest isikutest võlgnikud (või garantidid) kasutavad tasaarveldusõigust krediitnõuete summas, mida nende nõuete krediteerijad kolmandatele isikutele võlgnevad. See risk võib oluliselt vähendada krediitnõude väärtust ja halvendada tagatise piisavust Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja (edaspidi „EKPSi põhikiri“) artikli 18.1 alusel. Kui keskpank soovib krediitnõuet realiseerida tehingupoole makseviivituse korral võib selle tasaarveldusega kaasneda krediitnõude tagatisväärtuse osaline või täielik kadu. Direktiiviga 2009/44/EÜ muudetud direktiivi 2002/47/EÜ artikli 3 lõike 3 punkt i käsitleb tasaarveldust ainult piiratud ulatuses. Mitmed liikmesriigid on vastu võtnud õigusakte, mis käsitlevad seda riski, välistades tasaarveldusõiguse EKPSi keskpankade krediidioperatsioonide tagatisena mobiliseeritud krediitnõuete osas<sup>(4)</sup>.
- 2.6. EKP leiab, et eurosüsteemi krediidioperatsioonide tagatisena krediitnõuete vastuvõtmisega seotud tasaarveldusriski välistamine on õiguspärane ja täielikult kooskõlas EKPSi põhikirjaga. Eurosüsteemi kaitsmine tagatiste vastuvõtmisest tuleneva võimaliku riski eest on nõutav EKPSi põhikirja artikli 18.1 teise taande alusel, mille kohaselt EKPSi keskpankade laenuandmine peab põhinema piisaval tagatisel. Lisaks sellele aitab tasaarveldusriskide piisav käsitus kaasa eurosüsteemi krediidioperatsioonide jaoks tagatiseks olevate krediitnõuete jätkuvalle kõlblikkusele, mis omakorda aitab kaasa rahapoliitika tõhusale ülekandumisele reaalmajandusse<sup>(5)</sup>. EKP soovib nõukogul kaaluda direktiivi 2002/47/EÜ muudatust, millega välistatakse, et eurosüsteemi krediidioperatsioonide tagatiseks antud krediitnõude võlgnik või garant saab kasutada selle nõude algse krediidiandja suhtes tasaarveldust. Võimaliku kahju minimeerimiseks realiseerimise korral tuleb välistada sama ka kolmanda isiku osas, kellele krediitnõue eurosüsteemi keskpanga poolt loovutatakse<sup>(6)</sup>.

Teksti redaktsiooni ettepanekud, mille puhul EKP on soovitanud ettepannud määrust muuta, on esitatud eraldi tehnilises töödokumendis koos selgitustega. See tehniline töödokument on avaldatud inglise keeles EKP veebilehel.

<sup>(1)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/24/EÜ, 4. aprill 2001, krediitiasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta (EÜT L 125, 5.5.2001, lk 15).

<sup>(2)</sup> Vt ettepannud määruse seletuskirja lk 11.

<sup>(3)</sup> Vt arvamuse CON/2008/37 punkt 9.1.

<sup>(4)</sup> Vt muu hulgas eelkõige Prantsusmaa monetaar- ja finantskoodeksi artikli L. 141–4 I jaotuse teist lõiku, mis sätestati 9. detsembri 2016. aasta seaduse nr 2016-1691 artikliga 53; Itaalia 23. detsembri 2016. aasta dekreetseaduse nr 237 artiklit 26, mis sätestati õigusnormina 17. veebruari 2017. aasta seaduse nr 15; Luksemburgi keskpanga monetaarstaatusseaduse, 23. detsember 1998, artikkel 22–1(4); vt ka arvamuse CON/2006/56 punkte 2.1–2.2; arvamuse CON/2016/37 punkti 2.3; arvamuse CON/2017/1 punkti 5.1.

<sup>(5)</sup> Vt arvamuse CON/2016/37 punkti 2.2; arvamuse CON/2017/1 punkti 5.1.

<sup>(6)</sup> Vt arvamuse CON/2016/37 punkti 2.5.

Käesolev arvamus avaldatakse EKP veebilehel.

Frankfurt Maini ääres, 18. juuli 2018

*EKP president*

Mario DRAGHI

---